

ٲروريسٲ و ٲكفیر

از دوره باستان تا ظهور داعش

مؤلف: جیمز ام. امٲر و برندا جی. لوتز

ترجمه و توضیح: مهدی بیژنی

انستیتو مطالعات اندیشه سازان نور
Andisheh Sazm-e Noor
Institute for Studies

تهران - اسفند ۱۳۹۵

لوتز، جیمز ام، ۱۹۴۶ - م. Lutz, James M.

سرشناسه

لوتز؛ ترجمه و تکفیر، از دوره باستان تا ظهور داعش / مولف جیمز ام. لوتز و برنداجی.

عنوان و نام پدیدآور

لوتز؛ ترجمه و توضیح مهدی بیژنی؛ ویراستار مجتبی بهرامی.

مشخصات نشر

تهران: مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری

۳۶۷ ص: جدول.

شابک

978-600-8438-04-5

وضعیت فهرست‌نویسی

فیبا

Terrorism: origins and evolution, 2005: عنوان اصلی:

یادداشت

یادداشت:

نمایه.

موضوع

تروریسم - تاریخ

موضوع

Terrorism - History

شناسه افزوده

لوتز، برندا ج، ۱۹۵۷ - م.

شناسه افزوده

Lutz, Brenda J

شناسه افزوده

بیژنی، مهدی، ۱۳۵۱ - مترجم

رده‌بندی کنگره

۳۹۵ ت ۱ / ۹ HV ۶۴۳۱

رده‌بندی دیویی

۳۰۳/۰۵

شماره کتابشناسی ملی

۲۵۷۹۳۴۸

www.asnoor.ir

Email:info@asnoor.ir

مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور

این کتاب ترجمه‌ای است از: Terrorism: origins and evolution

نام کتاب: تروریسم و تکفیر؛ از دوره باستان تا ظهور داعش

نویسنده: جیمز ام. لوتز و برندا جی. لوتز

ترجمه و توضیح: مهدی بیژنی

ویراستار: مجتبی بهرامی

تایپ و صفحه‌آرایی: مرضیه روشن‌روان

طراح جلد: جواد حسین‌خانی

چاپ و صحافی: نقش رنگ خجستانگان

نوبت چاپ: اول - اسفند ۱۳۹۵

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۷۰/۰۰۰ ریال

کلیه حقوق این کتاب متعلق به مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور است.

سخن ناشر

ترور در لغت به معنای وحشت و ترس زیاد است و در اصطلاح به حالت وحشت فوق‌العاده‌ای اطلاق می‌شود که ناشی از دست‌زدن به خشونت و قتل و خونریزی از سوی یک گروه، حزب یا دولت به منظور نیل به هدف‌های سیاسی، کسب یا حفظ قدرت است. در طول تاریخ می‌توان سادیقی را از این واژه مورد اشاره قرار داد؛ اما در دوران معاصر عموماً تروریسم را با تروریسم سیستماتیک نیمه دوم قرن ۱۹ اروپا معرفی می‌کنند که موارد آن متعدد است. در پیاده‌های اخیر مسئله تروریسم از چند جهت حایز اهمیت شده است:

نخست آنکه تروریسم به بهانه و دستاویز سیاسی از تحولات بین‌المللی مبدل شده است؛ به نحوی که پس از رخداد ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، آمریکا تلاش کرد مبارزه با تروریسم را به گفتمان مسلط خود در عرصه بین‌المللی تبدیل کند. در پی این رویکرد، است‌کم دو تهاجم نظامی آمریکا و متحدان آن به افغانستان و عراق به بهانه مبارزه با تروریسم صورت گرفت. دوم آنکه در سال‌های اخیر شاهد پیدایش نوعی تروریسم بین‌المللی در سطح جهان به ویژه منطقه غرب آسیا هستیم. آنچه که سوریه و سپس عراق را تحت عنوان گروه داعش به آشوب کشید، بیانگر نوعی تروریسم بین‌المللی است که توانسته اتباع کشورهای مختلف را دور هم جمع نماید.

سوم آنکه رویکرد کشورهای غربی به تروریسم باعث ارایه تعریفی جدید از تروریسم شده که مطابق با آن، گروه‌های تروریستی که در خدمت منافع آمریکا و غرب هستند، با عنوان «تروریست خوب» و گروه‌هایی که معارض غرب هستند با عنوان «تروریست بد» شناخته می‌شوند.

چهارم آنکه در سال‌های اخیر تلاش‌های زیادی صورت گرفت که ترور و تروریسم به اسلام نسبت داده و از این طریق برنامه اسلام‌هراسی با قوت بیشتری پی گرفته شود. این

در حالی است که اسلام نه تنها به صورت قاطع چنین ایده‌ای را نمی‌پذیرد، بلکه به صراحت مسلمانان را به پرهیز از این امر توصیه می‌کند. از منظر اسلام حتی در دفاع مشروع هم کشتن افراد بی‌گناه، تعقیب فراریان، کشتن اسیران، زنان، کودکان و از این فراتر تخریب جنگل‌ها، درختان، آلوده کردن آب‌ها، تعرض به ناموس مردم و پرده‌داری مجاز نیست.

در مجموع ترور چه در نوع دولتی چه در اشکال شخصی آن، کاربرد خلاف یا غیرقانونی و غیرشرعی از زور و خشونت علیه افراد، اموال یا حتی منابع طبیعی را در برمی‌گیرد. چنین امری در جوامع انسانی خواهان فضیلت به ویژه در جوامع راستین اسلام کاملاً مطرود است.

مؤسسه مطالعات راهبردی اندیشه‌سازان نور در راستای رسالت و اهداف خود جهت روشن‌گری درباره مسائل سیاسی جهان اسلام، توجه ویژه‌ای به مقوله تروریسم و ابعاد گسترش آن در مناسبات امپراتوری جمهوری اسلامی ایران دارد. در این راستا، کتاب «تروریسم و تکفیر؛ از دوره باستان تا ظهور داعش» که توسط جیمز ام. لوتز و برندا جی. لوتز به رشته تحریر درآمده، به بررسی استراتژی تروریسم و ریشه‌ها و روند تکامل آن پرداخته است. کتاب حاضر ضمن پرداختن به مفهوم تروریسم به جریان‌شناسی گروه‌های تروریستی از دوران باستان تا ظهور داعش پرداخته است و به این دلیل اهمیت دارد که می‌تواند ابعاد پنهان نظری و پیشینه تاریخی مفهوم تروریسم را بیان کند.

مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور

سنند ۱۳۹۵

فهرست مطالب

۹	مقدمه مترجم
۱۳	مقدمه
۲۱	فصل اول: تعریف‌ها، طبقه‌بندی و علت‌های تروریسم
۴۵	فصل دوم: تروریسم در دنیای باستان
۶۳	فصل سوم: عصر میانه تا نوزایی
۷۵	فصل چهارم: تروریسم در عصر تحولات
۹۵	فصل پنجم: از پایان جنگ‌های ناپلئون تا جنگ جهانی اول
۱۲۷	فصل ششم: گروه‌های تروریستی بین دو جنگ جهانی
۱۵۷	فصل هفتم: پایان امپراتوری‌ها و تروریسم
۱۸۳	فصل هشتم: پیدایش چپ نو و شکست کمونیسم؛ گسترش تروریسم در مقیاس جهانی —
۲۳۱	فصل نهم: بازگشت از مارکسیسم به گروه‌گرایی
۲۷۹	فصل دهم: ظهور داعش و فراگیری تروریسم
۳۰۹	نتیجه‌گیری
۳۲۹	منابع و مأخذ
۳۶۳	نمایه

مقدمه مترجم

با گسترش فزاینده رویدادهای تروریستی از ربع آخر قرن بیستم به‌ویژه وقوع حادثه ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱، موضوع تروریسم به یکی از مباحث روز جهان تبدیل شده است و برخی از تحال‌گران درصدد ریشه‌یابی این پدیده و یافتن راهکارهای مبارزه با آن برآمدند. بی‌گمان ضرورت تلاش برای تحلیل پدیده تروریسم و یافتن راهی برای نابودی آن امری است که تقریباً همه برآن اتفاق نظر دارند؛ اما زمانی که از علت پیدایش تروریسم و چگونگی تقاب با آن بحث می‌شود، اختلاف‌نظرهای زیادی رخ می‌دهد. برخی با نگاهی شتاب‌زده تاس دارند این پدیده را به فرهنگ و جغرافیای خاصی مرتبط سازند. به عنوان مثال، عده‌ای تروریسم را پدیده‌ای جدید و مختص جغرافیای کشورهای اسلامی به‌ویژه خاورمیانه می‌نامند. حتی از آنجایی که اغلب رویدادهای تروریستی دهه‌های اخیر توسط گروه‌های دارای داعیه پیروی از اسلام (القاعده، داعش، بوکوحرام و الشیاب) رخ داده است، آگاهانه یا ناآگاهانه انگشت اتهام را به سوی دین مبین اسلام نشانه رفتند و به دنبال یافتن برندی بین آموزه‌های این دین و تروریسم برآمدند.

در بررسی تروریسم باید به چند نکته اساسی توجه کرد:

۱. تروریسم با دین، مذهب و فرهنگ خاصی پیوند ندارد. هرچند بعضی اقدام‌های تروریستی در طول تاریخ از طرف برخی مدعیان پیروی از ادیان، مذاهب و فرهنگ‌های گوناگون از جمله مسیحیت، یهودیت، اسلام، کنفوسیوس و... انجام شده است، در هیچ یک از این ادیان و فرهنگ‌ها نمی‌توان احکامی یافت که توجیه‌گر اقدام‌های تروریستی باشد. بنابراین فقط می‌توان حکم کرد که تفسیری خاص از یک عقیده ممکن است به تروریسم منتهی گردد.

در دین اسلام نه تنها هیچ دستوری مبنی بر تجویز ترور یافت نمی‌شود، بلکه دستورهای روشن و متقنی در منع آن نیز وجود دارد. آیات قرآن کریم به عنوان قانون

اساسی مسلمانان، احادیث و سنت پیامبر اکرم (ص) و امامان معصوم (ع) اصل را بر حرمت جان، مال و آبروی انسان‌ها گذاشته است. از جمله خداوند در آیه شریفه ۱۵۱ سوره اعراف می‌فرماید: «وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ» و نفسی را که خدا حرام گردانیده، جز به حق مکشید. این آیه نه فقط نفوس مسلمانان، بلکه نفوس تمامی انسان‌ها را اعم از مسلمان و غیرمسلمان مستحق احترام می‌داند؛ مگر در مواردی که شارع مقدس استثنا کرده باشد.

علاوه بر آن، در اسلام تنها کشتن دو دسته از انسان‌ها جایز شمرده شده است:

۱. کشتن نفس در مقابل کشتن نفس؛

۲. کشتن مفسد فی الارض (کسی که محارب و تروریست محسوب می‌شود). روشن است که کشتن کسی که مرتکب این دو عمل نشده، روا نیست و در حکم کشتن همه انسان‌ها است. آیه ۳۲ سوره مائده در این باره می‌فرماید: «مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا» هر که، کسی را جز به قصاص قتل یا به کیفر فساد در زمین بکشد، چنان است که گویی همه مردم را کشته باشد و هر که کسی را زنده بدارد، چنان است که گویی تمام مردم را زنده داشته است.»

از طرف دیگر، اکثر عملیات تروریستی با هدف ایجاد رعب و وحشت در جامعه و به منظور ارسال پیامی برای دشمن و علیه افرادی انجام می‌شود که عضو گروه دشمن مورد نظر تروریست‌ها نمی‌باشند. در این صورت، عاملان این گناه کشته می‌شوند تا گروه تروریستی به هدف خود برسد. در آموزه‌های اسلام این روش کاملاً مردود است و هدف (ارسال پیام تهدیدآمیز برای دشمن) وسیله (از طریق کشتن افراد بی‌گناه و ایجاد رعب و وحشت) را به هیچ وجه توجیه نمی‌کند.

همچنین برخی از عملیات تروریستی انتحاری می‌باشند و فرد تروریست «هم‌زمان با کشتن دیگران، اقدام به کشتن خویش» نیز می‌کند. قتل خویش، خودکشی است و دین مبین اسلام آن را مطلقاً نفی کرده است.

احادیث فراوانی نیز در منع ترور از معصومین (ع) وجود دارد. از حضرت رسول نقل است که فرمودند: «الایمان قَیْدُ الْفَتَکِ، فَلَا يَفْتَكُ مُؤْمِنٌ؛ ایمان مانع ترور است و مؤمن ترور نمی‌کند.» (جعفر صادق (ع) نیز می‌فرمایند: «الاسلام قَیْدُ الْفَتَکِ؛ اسلام مانع

ترور است.»

۳. تروریسم، پدیده جدیدی نیست و اقدام‌های تروریستی عمری به درازای تاریخ بشر دارد. این واژه نخستین بار پس از انقلاب فرانسه وارد ادبیات سیاسی شد و در دهه‌های اخیر گسترش چشمگیری داشته است؛ ولی رد پای ترور را می‌توان در دنیای باستان و میانه نیز پیدا کرد. پلین‌ها (سال‌های ۳۰۰-۵۰۰ پیش از میلاد) فرقه‌های فعال در واپسین جمهوری روم، فرقه‌های فعال در سیرک در دوره امپراتوری بیزانس، مکابی‌ها در حوذا و یهودیان در سال ۶۶ میلادی از گروه‌هایی بودند که در دنیای باستان به اقدام‌های تروریستی دست یازیدند.

در عصر یانه نیز برخی از گروه‌ها برای دستیابی به اهداف خود از تروریسم بهره می‌بردند. فرقه اسماییلیه (حجه نزاری) آوازه بلندی در ترورهای سازمان‌یافته در این دوره داشت. حتی واژه انگلیسی «Assassination» که در غرب به معنای «آدمکشی» است، از کلمه «حشاشین» - صفت آن فرقه - گرفته شد. در شورش دهقانان اروپا و شورش دولت‌شهرهای ایتالیایی نیز برخی گروه‌ها برای رسیدن به اهداف خود به اقدام‌های تروریستی متوسل شدند.

۴. تروریسم به جغرافیای خاصی نیز مرتب نیست. اگر به تروریسم در بستر تاریخی نگاه کنیم، می‌بینیم که رویدادهای تروریستی در دوره‌های مختلف و نقاط گوناگون دنیا از جمله آمریکای لاتین (گروه تاپاک‌آمارو، فارک و...)، آمریکا، شمالی (خشونت‌های ضد‌مورمون‌ها، خشونت‌ها در جابه‌جایی جمعیت سیاه‌پوستان، ترسنت‌های کانزاس و اقدام‌های کو کلاکس کلان)، آفریقا (در رواندا، برون‌دی و دلتا نیجر)، اروپا (دوره تفتیش عقاید، انقلاب فرانسه، فاشیست‌ها و...)، ژاپن (توسط فرقه آئوم شینریکیو) و چین (توسط مشت‌زنان یا بوکسورها) به وقوع پیوسته است.

کوتاه سخن اینکه خشونت تروریستی در همه زمان‌ها و فرهنگ‌ها مشاهده شده است و به زمان، سرزمین، دین، ملت و فرهنگ خاصی تعلق ندارد، بلکه شیوه‌ای است که توسط گروه‌های مختلف، در شرایط گوناگون و برای هدف‌های مختلف به کار گرفته می‌شود و می‌تواند علت‌های گوناگونی نیز داشته باشد. به نظر می‌رسد کتاب «تروریسم؛ ریشه‌ها و تکامل» داده‌های مفیدی را در این زمینه در اختیار خوانندگان گرامی می‌گذارد و چارچوب مناسبی برای تحلیل گروه‌های تروریستی به دست می‌دهد.

نویسنده کتاب ضمن بررسی پدیده تروریسم و ارایه تعریفی جامع از آن، جنبش‌های تروریستی را از دنیای باستان تاکنون بررسی کرده است. وی این گروه‌ها را به سه دسته طبقه‌بندی کرده است: تروریستی اجتماعی/گروهی (قومی و مذهبی)، ایدئولوژیک (چپ و راست) و ابزاری/فایده‌انگاران (برای کسب قدرت). نویسنده علاوه بر این، علت‌های شکل‌گیری هر یک از آنها را نیز مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. به نظر وی جهانی‌شدن، نوسازی، زوال امپراتوری‌ها، برخورد تمدن‌ها، ناامنی هستی‌شناختی، وجود دولت ضعیف، حمایت دولتی و حمایت دولت خارجی از اصلی‌ترین دلایل پیدایش گروه‌های تروریستی می‌باشند.

در این کتاب به میزان تلفات ناشی از فعالیت گروه‌های مختلف تروریستی و چگونگی و رفقیت ناکامی هر یک از جنبش‌های تروریستی نیز پرداخته شد. در پایان هر فصل اطلاعات بومی به مهم‌ترین گروه‌های تروریستی بحث شده در جدولی با پنج عنوان شامل «نام»، «منبع»، «اهداف»، «تلفات»، «موفقیت‌ها»ی گروه‌های تروریستی به طور خلاصه آورده شد. این شکل از خلاصه‌سازی داده‌ها می‌تواند در پاسخ دادن به پرسش‌های کلیدی در تحلیل تروریسم کمک کند.

شایان ذکر است با توجه به آنکه در این کتاب به تحولات اخیر خاورمیانه به‌ویژه گروه‌های تروریستی نوپدید آن اشاره‌ای نشده است، تلاش شد با گنجاندن بخشی تحت عنوان «ظهور داعش و فراگیری تروریسم» بررسی این گروه تروریستی به عنوان اصلی‌ترین گروه فعال در منطقه در چارچوب کتاب حاضر تا حدودی این کاستی جبران شود.

امید است ترجمه این کتاب به غنای ادبیات فارسی در حوزه تروریسم بیفزاید و در شناخت گروه‌های تروریستی، علل و ریشه‌های تروریسم و راسکارهای مقابله با آن مفید واقع گردد.

تروریسم پس از حملات ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱، شکست طالبان در افغانستان، جنگ ضد تروریسم عراق آن و حوادث عراق به موضوع روز در جهان تبدیل شده است. از این رو، اغلب به تروریسم به عنوان پدیده‌ای جدید نگریسته می‌شود. به نظر بسیاری از آمریکایی‌ها، بمب‌گذاری در هر اوکلاهما نقطه شروع تروریسم مدرن محسوب می‌شود.^۱ در حالی که شهروندان کسمپاش در دیگر، هر کدام رخداد‌های دیگری را به عنوان آغازگاه تروریسم جدید تلقی می‌کنند. تحلیل‌گران نیز تمایل دارند به تروریسم به عنوان پدیده‌ای نسبتاً جدید نگاه کنند. با وجود این، آنها بر خلاف شهروندان عادی نیم‌نگاهی به گذشته نیز دارند. یکی از اولین نوشته‌ها درباره تروریسم هم‌زمان مباحث مربوط به انقلاب فرانسه نگاشته شد.^۲ برخی از صاحب‌نظران، با اشاره به گذشته‌های دورتر معتقدند که تروریسم واقعی با ظهور آنارشیست‌ها در اواخر قرن نوزدهم آغاز شد.^۳ واه نقطه آغاز تروریسم را انقلاب فرانسه بدانیم یا ظهور آنارشیست‌ها، نگاه غالب سال‌ها حاضر این است که تروریسم پدیده‌ای جدید است. با وجود این، نباید به تروریسم به عنوان پدیده‌ای جدید یا پدیده‌ای که از اواخر قرن ۱۹ آغاز گردید، بنگریم؛ بلکه لازم است این پدیده را در یک بستر تاریخی بررسی کنیم.

گذشته از اختلاف‌نظرهای موجود درباره آغازگاه تروریسم، مسئله مهم پذیرش این واقعیت است که تروریسم امروز، تداوم ایده‌ای بنیادین است که ریشه آن به هزاران سال پیش برمی‌گردد. تروریسم حدود دو هزار سال سابقه دارد؛ زیرا تروریست‌ها توانستند خود را با شرایط دگرگون‌شونده سازگار کنند و به نقاط ضعف خود پی ببرند.^۴ تروریسم به عنوان فن اثرگذاری سیاسی، هیچ وقت خود را به سلاح مخصوص یا ابزارهای سیاسی ویژه یا دوره زمانی خاص محدود نکرده است. تروریسم روشی است که همه مدعیان قدرت سیاسی در صورتی که تشخیص دهند این روش از کارایی

برخوردار است، شاید تلاش نمایند از آن استفاده نمایند.^۵ تروریسم زمانی طولانی تداوم یافت و به طور متناوب، به عنوان ابزاری در دست گروه‌هایی بود که تلاش داشتند از آن برای به دستیابی به اهداف مهم سیاسی خود استفاده کنند. بنابراین، پدیده تروریسم با تحلیل نظام‌مند و نگاهی تاریخی بهتر درک خواهد شد.^۶

با نگاهی اجمالی به نوشته‌های مربوط به تروریسم به این نتیجه می‌رسیم که اکثر آنها در سال‌های اخیر نگاشته شده‌اند. بیشتر این نوشته‌ها نیز مربوط به حملات القاعده در ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ در نیویورک و واشنگتن و دیگر گروه‌های تروریستی فعال در خاور میانه است. با وجود این، تمرکز بیش از اندازه به مسئله ۱۱ سپتامبر (یا هر پدیده دیگری) ما را از پرداختن به موضوع اصلی - یعنی تروریسم - دور خواهد کرد.^۷ از جهتی تمرکز بر یک موضوع، تروریستی از جنبه‌های گوناگون توجیه‌پذیر است و موجب تقویت درک مردم و حکام در باره این پدیده خواهد شد؛ اینکه تروریسم چیست، کجا ممکن است اتفاق بیفتد و با آن مقابله با آن چیست. در واقع فعالیت‌های تروریستی اخیر دارای زمینه‌های گسترده‌ای هستند؛ این رو، تحلیل این پدیده نیز باید چندبعدی و دقیق باشد. در فصل‌های بعدی چند نکته برای ما روشن خواهد شد: اول اینکه تروریسم در زمان‌های مختلف وجود داشت؛ ولی در سال‌های اخیر شیوع بیشتری پیدا کرد. و این نه یک پاسخ قانع‌کننده برای پیدایش پدیده تروریسم، بلکه تنها بیان مسئله می‌باشد.

مسئله دوم آن است که تروریسم خشونت نیست که فقط توسط یک گروه مذهبی خاص یا در کل گروه‌های مذهبی صورت گیرد. هر چند برخی اعتقادات مذهبی زمینه اشاعه تروریسم را فراهم می‌کند؛ ولی عوامل دیگری نیز وجود دارد که موجب بروز تروریسم می‌گردند. همین طور، تروریسم پدیده‌ای تنها متعلق به خاور میانه نیست، با وجود اینکه خاورمیانه همانند گذشته یکی از کانون‌های مورد توجه در زمینه تروریسم است، در مناطق دیگر دنیا نیز فعالیت سیاسی خشونت‌آمیز با شکل‌های مختلف مشاهده شده است.

در فصل‌های بعد موارد کاربرد تروریسم و تکامل آن در طول بیش از دو هزار سال مورد بررسی قرار می‌گیرد. یکی از علت‌های پنداشتن تروریسم به عنوان یک پدیده جدید، این است که اسناد و نوشته‌های بیشتری از تروریسم در سده‌های اخیر به نسبت سده‌های قبل از آن وجود دارد. خیلی اهمیت دارد که ما از رخدادهای تروریستی گذشته‌های دور آگاه باشیم و اطلاعات معتبر راجع به آنها داشته باشیم، ولی باید دانست

که هرگونه اطلاعات درباره دوران کهن به شدت مشابه و سیستماتیک می‌باشند. ما می‌دانیم که آرتک‌ها و دیگر دولت‌های پیشاکلمبی* در قاره آمریکا انسان‌ها را قربانی می‌کردند. بسیاری از این قربانیان، زندانیانی بودند که طی نبردهای نظامی به اسارت گرفته می‌شدند. اما این پرسش وجود دارد که آیا غیر از این گروه‌ها، افرادی نیز بودند که قربانی کاربرد ترور توسط حکومت برای کنترل مردم شده باشند؟ آیا گروه‌های مخالف منطقه در این دوره در مقابل دولت‌ها به اقدام‌های تروریستی دست می‌زدند یا به شورش‌های شهری تکیه می‌کردند؟ باستان‌شناسان تنها می‌توانند بگویند که افرادی به صورت خشونت‌آمیز جان‌شان را از دست داده‌اند، اما درباره علت‌های آن-اینکه توسط تروریست‌ها کشته شدند یا سربازان-ساکت هستند. آثار و اسناد تاریخی به دست آمده از آشوریان، مصریان و بابلیان چگونگی پیروزی پادشاهان و فرعون‌ها را با اطلاعات اندکی از بازنده‌های نبردها ترسیم می‌دهند. اسناد تاریخی به گروه‌های معارض خشونت‌طلب که از ترور برای رسیدن به هدف‌های سیاسی بهره می‌بردند یا در شورش‌ها به سلاح‌های متعارف متکی بودند، اشاراتی ندارد. در مجموع، براساس آثار تاریخی هر آنچه که برای تمدن چین باستان ریشه‌ساز شده است، در خاورمیانه و قاره آمریکای پیشاکلمبی نیز صدق می‌کند. به این معنی که تاریخ، اغلب پیروزان را برجسته کرده و بازنده‌ها را کاملاً نادیده گرفته است. در حافظه تاریخ از گروه‌های ضعیف و بدون قدرت از جمله گروه‌های خشونت‌طلب ضعیف با ندرت اثری باقی مانده است.^۸

جنبش‌های تروریستی که در فصل‌های بعد مورد بررسی قرار می‌گیرند همه به یک اندازه نظام‌مند نیستند. آنچه از تاریخ مکتوب برمی‌آید این است که بیشتر آن جنبش‌های تروریستی که در کارشان به موفقیت‌های دست یافتند، در تاریخ ماندگار شدند و برعکس، آن جنبش‌هایی که با شکست مواجه شدند یا در تهدید حکومت وقت ناتوان بودند، تا حدود زیادی با گذر زمان به فراموشی سپرده شدند. به همین صورت، گروه‌هایی که به سرعت توسط حکومت کشف و سرکوب شدند، شانس کمتری برای بقا در حافظه تاریخ داشتند. تنها آن گروه‌هایی که پایداری کردند و به موفقیت‌هایی نیز دست یافتند، در اسناد و آثار تاریخی قابل شناسایی هستند. تاریخ‌نگاران به دنبال بازنگری رخداد‌های پیشین هستند تا دریابند که این رخداد‌ها تروریستی بودند یا

شورش‌های سازمان‌یافته و خشونت‌های خودجوش مردمی؟ نوشته‌های اخیر توجه بیشتری به رخدادهای تروریستی دوران گذشته دارد، زیرا به این رخدادها به عنوان پدیده‌های تروریستی توجه چندانی نشده بود. از این رو، نیاز بیشتری به شناسایی و بررسی دارند. سازمان‌های جدید تروریستی از جمله «القاعده»، «گردان‌های سرخ» و غیره کمتر به معرفی نیاز دارند.

فصل‌های بعدی که راجع به تعاریف و مفاهیم کلیدی است و نیز فصل آخر، به ترتیب تاریخی سازماندهی شدند. بهره‌گیری از دوره‌های زمانی، یک نقشه سازمان‌یافته در اختیار ما قرار می‌دهد که هم قابل اعتماد می‌باشد و هم مزیت‌های تحلیلی زیادی دارد. برخی از تحلیل‌گران بر این باورند که گونه‌های مختلف تروریسم در دوره‌های مختلف زمانی پدید می‌آید، اما باید هر یک را در قالب زمانی ویژه خود بررسی و تحلیل نمود.^۹ از طرفی، استفاده از هیئت تاریخی به ما در شناسایی فناوری‌های مورد استفاده در هر دوره و تغییرات تسلیحاتی آن دوره کمک خواهد کرد. پیداست که با سلاح‌های ابتدایی نمی‌توان اهدافی را در مسافت‌های دور مورد حمله قرار داد. با گذشت زمان، دانش ساخت و کاربرد سلاح‌های می‌رایج گردید، و با کشف دینامیت بمب‌هایی با قدرت تخریبی بالا تولید شد. همچنین با پیشرفت علم و شناخت بیشتر سم‌ها از تروریسم بیولوژیکی برای تهدید حکومت‌ها و مردم بهر گشته شد. تروریسم هسته‌ای هم نیازمند علوم و ابزارهای هسته‌ای می‌باشد. دسترسی به ادوات مدرن، گروه‌های تروریستی را قادر به استفاده از شکل‌های مختلف سازمان نمود.^{۱۰} طرف دیگر، الگوی تروریسم در هر دوره تاریخی از امکانات فناورانه همان دوره تأثیر می‌پذیرد. همین‌طور، دسترسی حکومت‌ها به تسلیحات و فناوری تسلیحاتی در هر دوره، آن‌ها را در برخورد با مخالفان و تروریست‌ها تقویت کرده است. اندرکنش توانایی حکومت‌ها و گزینه‌های مورد نظر گروه‌های مخالف برای اعمال خشونت‌آمیز، وضعیت تروریسم در دوره‌های مختلف را توضیح می‌دهد. بنابراین، رهیافت تاریخی به‌ویژه وقتی که تکامل و تحول یک پدیده را در طول زمان پیگیری می‌کنیم، مزیت‌های فراوانی در برخواهد داشت.

در فصل اول با مفاهیم اساسی و تعاریف از جمله تعریف تروریسم آشنا می‌شویم. در این فصل سه طبقه‌بندی کلی از تروریسم ارائه شده است. که عبارتند از: اجتماعی/گروهی (قومی و مذهبی)، ایدئولوژیک (چپ و راست) و ابزاری (برای کسب قدرت).

حمایت حکومت از خشونت داخلی در مقابل شهروندانش را می‌توان یک نوع خاص از تروریسم دانست؛ ولی با یک نگاه ژرف‌تر می‌توان گفت که انگیزه اصلی این نوع تروریسم نیز می‌تواند اجتماعی/گروهی، ایدئولوژیک یا ابزاری باشد.

در فصل‌های دوم تا نهم پدیده‌های گوناگون تروریستی در دوره‌های مختلف زمانی بررسی می‌شوند که عبارتند از: دنیای باستان، عصر میانه، دین‌پیرایی و نوزایی، تحولات سال‌های ۱۶۰۰ تا ۱۷۰۰، از سال‌های ۱۸۱۵ تا جنگ جهانی اول، دوره بین دو جنگ جهانی، فروپاشی امپراتوری‌ها پس از جنگ جهانی دوم، شورش‌های چپ‌گرایان در دهه ۱۹۶۰ و رانجام شکل‌های جدیدتر تروریسم که بیشتر مبتنی بر مذهب می‌باشند. هر یک از این دوره‌های زمانی یک فصل را به خود اختصاص داده است که در هر یک از آنها گروه‌های مختلف به صورت گسترده مورد بررسی قرار گرفتند. البته بررسی مفصل صدها گروهی که وجود داشتند در یک کتاب غیرممکن است، لذا از بررسی برخی از آنها خودداری شد. اما این چشم‌پوشی نیز این است که به درستی معلوم نبود خشونت‌هایی که این گروه‌ها مرتکب شدند، ترستی بوده یا خیر. در پایان هر یک از فصل‌ها نیز جدولی شامل خلاصه‌ای از بحث مربوط به گروه‌های تروریستی آورده شد که شامل نام هر یک از آنها، طبقه‌بندی (نوع)، اهداف گروه، تلفاتی که تحمیل کردند و اینکه موفق بوده‌اند یا خیر می‌شود. موفقیت برای این گروه‌ها به این صورت تعریف می‌شود که آیا این گروه‌ها با بهره‌گیری از ترور به اهداف سیاسی اعلامی خود دست یافتند یا خیر. البته بیشتر گروه‌های معارض خشونت‌طلب آمیزه‌ای از اهداف کوتاه‌مدت و راهکنشی (تاکتیکی) و همچنین بلندمدت و راهبردی داشته‌اند. مبارزه‌های تروریستی ممکن است منجر به ایجاد دگرگونی‌های مورد نظر معارضان در نظام سیاسی موجود شود. بنابراین موفقیت بر حسب اهداف اعلامی تروریست‌ها تعریف می‌گردد. روش دیگر سنجش موفقیت یک گروه تروریستی، سنجش براساس اهداف اعلام‌نشده و ارزیابی بیرونی است؛ اینکه آیا تغییرات سیاسی انجام شده حداقل با بخشی از اهداف گروه خشونت‌طلب مطابقت دارد؟ در فصل یازدهم نتیجه تحلیل‌های انجام‌شده از تروریسم در طول دوره‌های مختلف به طور چکیده آورده و تلاش شد از تحلیل‌ها نتیجه‌گیری به عمل آید؛ اینکه آیا تروریسم به پدیده‌ای فراگیر تبدیل شده، چه تحولی در آن صورت گرفته و در آینده ممکن است چه وضعیتی داشته باشد.